

Střední odborná škola stavební a Střední odborné učiliště stavební Rybitví

Vzdělávací oblast: Materiály

Název: Dřevokazný hmyz – 1. část

Autor: Ing. Zdenka Kubešová

Datum, třída: 23.5.2012, 1.C

Stručná anotace: Slouží k výkladu o druzích dřevokazného hmyzu a jejich poškození dřeva - brouky

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu

Inovace ve vzdělávání na naší škole

V rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Poškození dřevokazným hmyzem

Hmyz je velmi nebezpečným škůdcem dřeva a jeho rychlé rozmnožování zapříčiňuje často lesní kalamity. Poškozuje různé části rostlin – kořeny, asimilační orgány, pupeny, lýko, kůru i dřevo, které požírá a vytváří v nich chodbičky – požerky.

- Poškození **kořenů** – oslabuje strom, který ztrácí schopnost čerpat z půdy vodu s mineráliemi a poměrně rychle odumírá.
- Napadení **asimilačních orgánů** – tj. listů a jehliček v malém rozsahu není pro strom příliš škodlivé. Při větším poškození ztrácí strom schopnost fotosyntézy, schopnost odpařovat vodu, v důsledku toho chřadne a odumírá.
- Napadení **pupenů a výhonků** – zastavuje výškový přírůst a deformuje kmen. Tím snižuje možnost jeho technického využití. Při větším poškození mladé stromky odumírají.
- **Lýko** – poškozuje hmyz a jeho larvy svými požerky. Tím se přeruší proud živin vzniklých fotosyntézou a strom odumírá.
- **Dřevo** – je poškožováno hmyzem do různé hloubky, je tak narušena jeho soudržnost vláken.

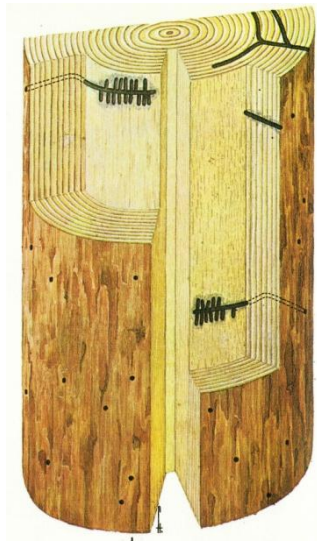
Hmyz škodí v různých stádiích vývoje – jako larva i jako dospělec. Některé druhy napadají pouze živé stromy, jiné čerstvě pokácené, další suché, zpracované případně částečně narušené houbou.

Podle hloubky poškození dřeva rozlišujeme **požerky**:

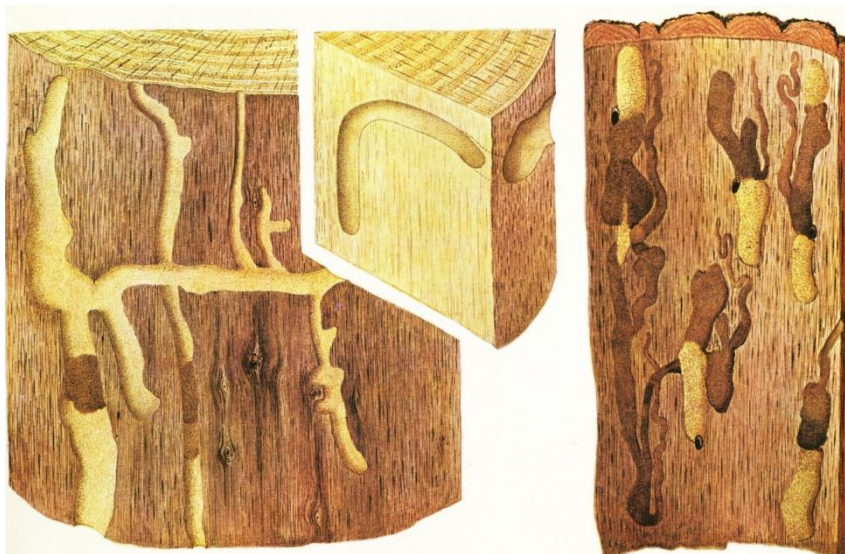
1. **Povrchové** – jsou to malé otvory 1-2 mm v průměru, hloubka požerků je do 5 mm. Vytváří je především kůrovec.

2. **Mělké** – hloubka požerků je od 5 do 50 mm. Hlavním představitelem jsou dřevokazi.

3. **Hluboké** – průměr požerků je větší než 6 mm a zasahují do hloubky větší než 5 cm. Způsobují je tesaříci.

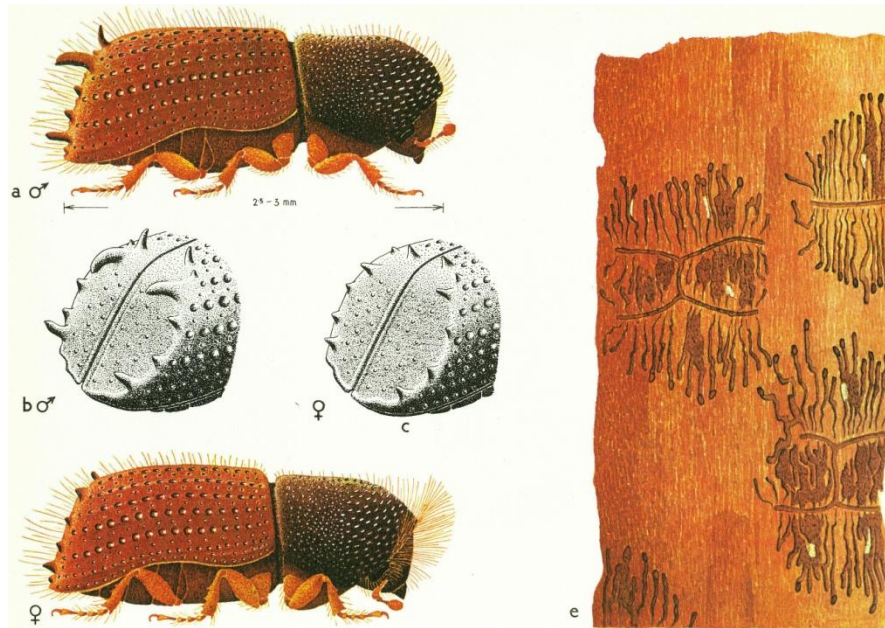
Základní rozdělení dřevokazného hmyzu:

- A. Brouci
- B. Blanokřídlý hmyz
- C. Motýli

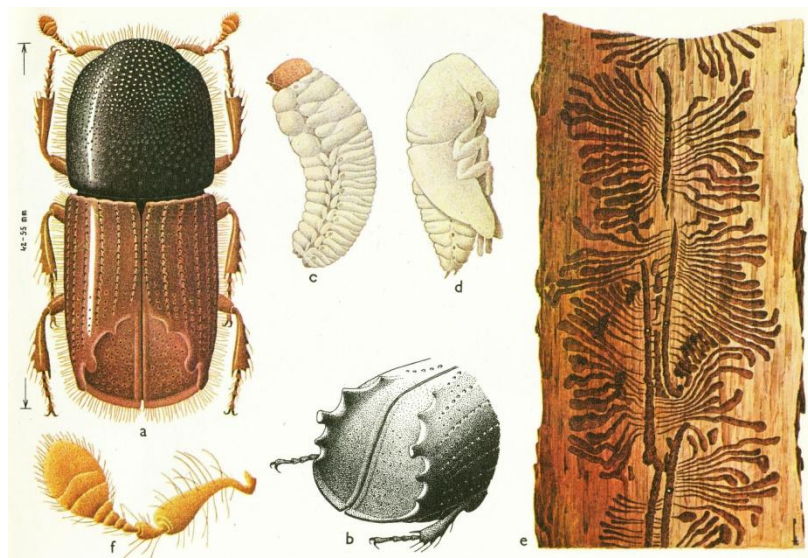
A. BROUCI

- **Kůrovci** — kladou vajíčka mezi dřevo a kůru. Vylíhlé larvy sežerou vlastní obal vajíčka. Poškozují jen kůru, do dřeva nezasahují. Požírají lýko, strom pak usychá. Napadají především jehličnany.

LÝKOŽROUT JEDLOVÝ

LÝKOŽROUT SMRKOVÝ

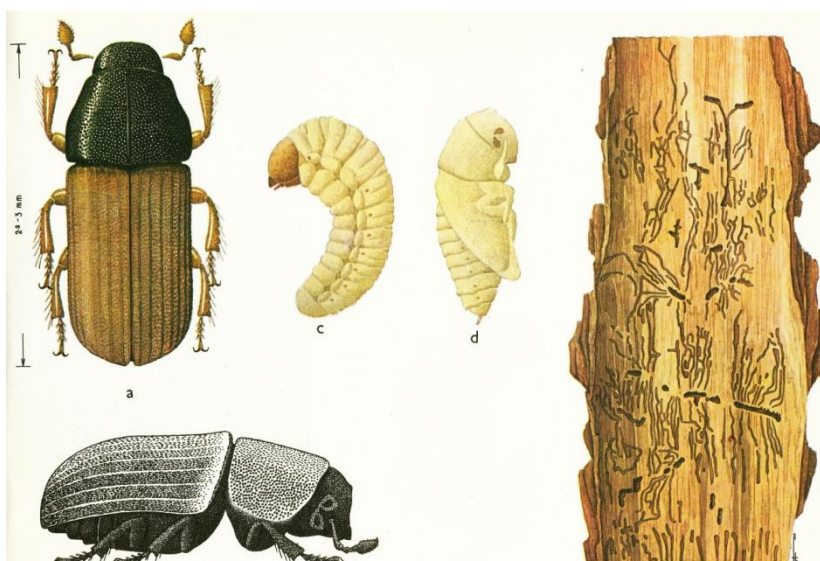
LÝKOHUB SMRKOVÝ

LÝKOHUB SOSNOVÝ

LÝKOHUB MATNÝ

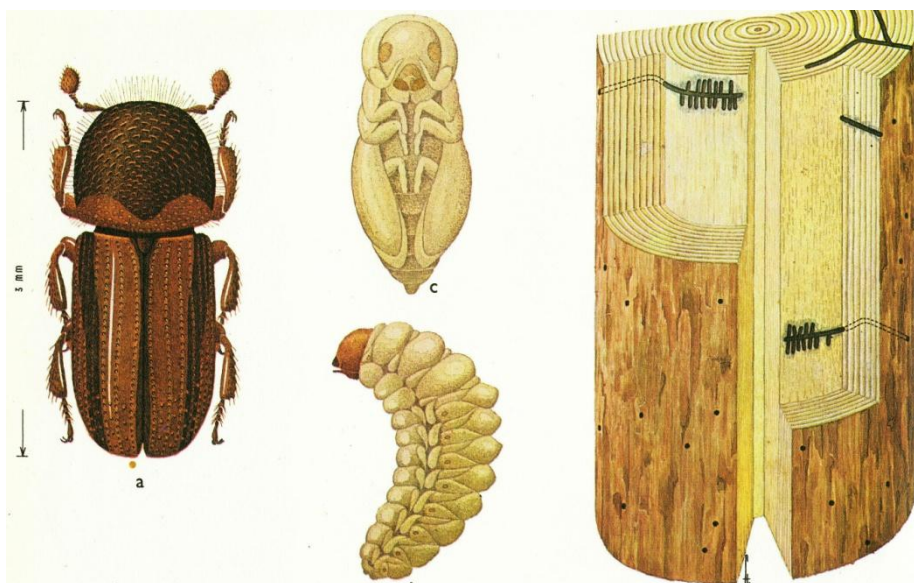

LÝKOHUB MENŠÍ

- **Dřevokazi** — rojení nastává brzy z jara (v nižších polohách koncem března a v dubnu, ve vyšších polohách v květnu). Brouci nalétávají na pokácené neodkorněné jehličnaté dřevo, na stojící zlomy, na pařezy, při přemnožení i na čerstvě odkorněné dříví. Ve dřevu se vyskytuje s houbou *CETATOCYSTIS PILIFERA*, která způsobuje modráň dřeva a proto chodby dřevokazů černají.

DŘEVOKAZ ČÁRKOVANÝ

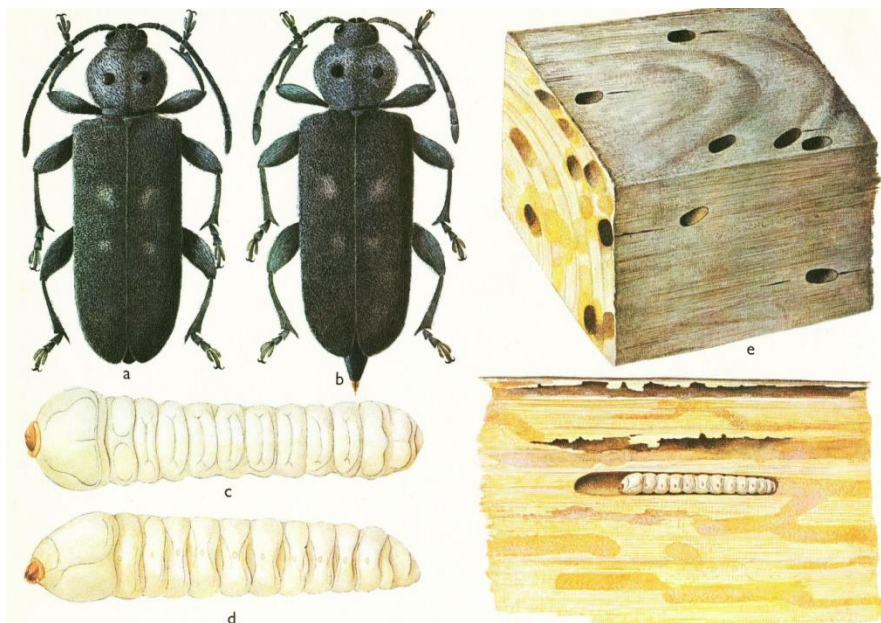
DŘEVOKAZ BUKOVÝ

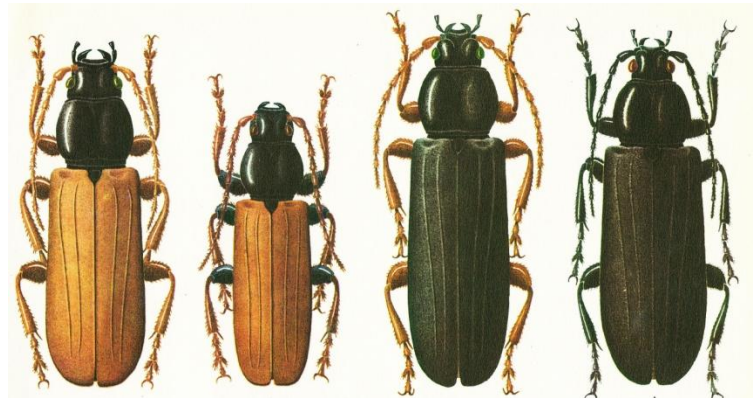
- **Tesaříci** – někteří napadají živé stromy, jiní čerstvě pokácené, jiní suché a jiní zpracované. Larvy se prožirají kůrou. Na začátku žijí v kambiové a lýkové vrstvě, později pronikají do bělového a částečně i jádrového dřeva. Vývojová doba je podle druhu 1 až 4 roky. Patří sem například tesařík krovový, smrkový, skladištní, obrovský, alpský, různé druhy kozlíčků.

TESAŘÍK KROVOVÝ

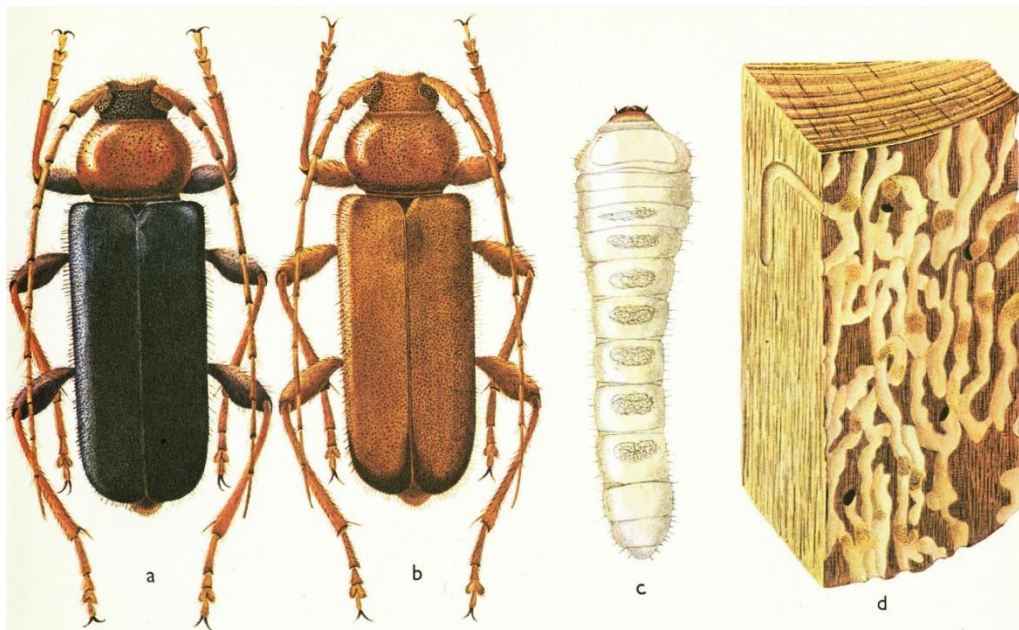
Svá vajíčka klade do trhlin zpracovávaného jehličnatého dřeva. Larvy požírají zbytky nakladených vajíček a vlastní dřevo, aniž by narušily povrch dřeva. Jejich vývojová doba je 3 až 6 let.

TESAŘÍK SMRKOVÝ

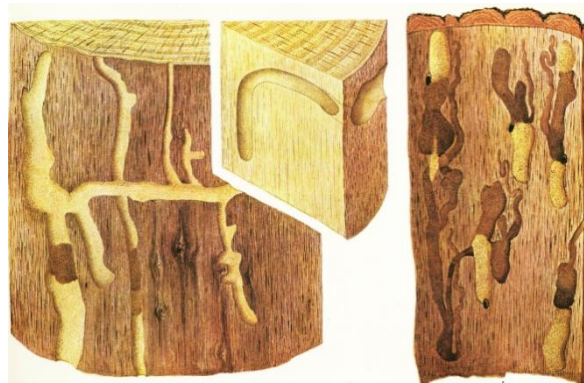
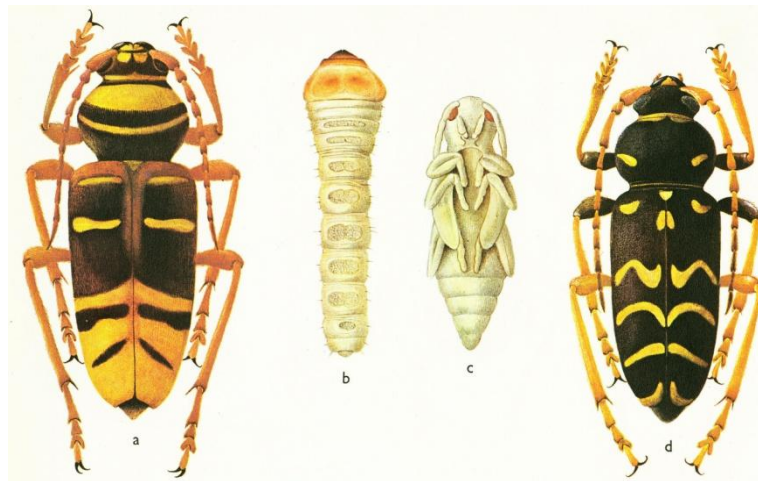

TESAŘÍK SKLADIŠTNÍ

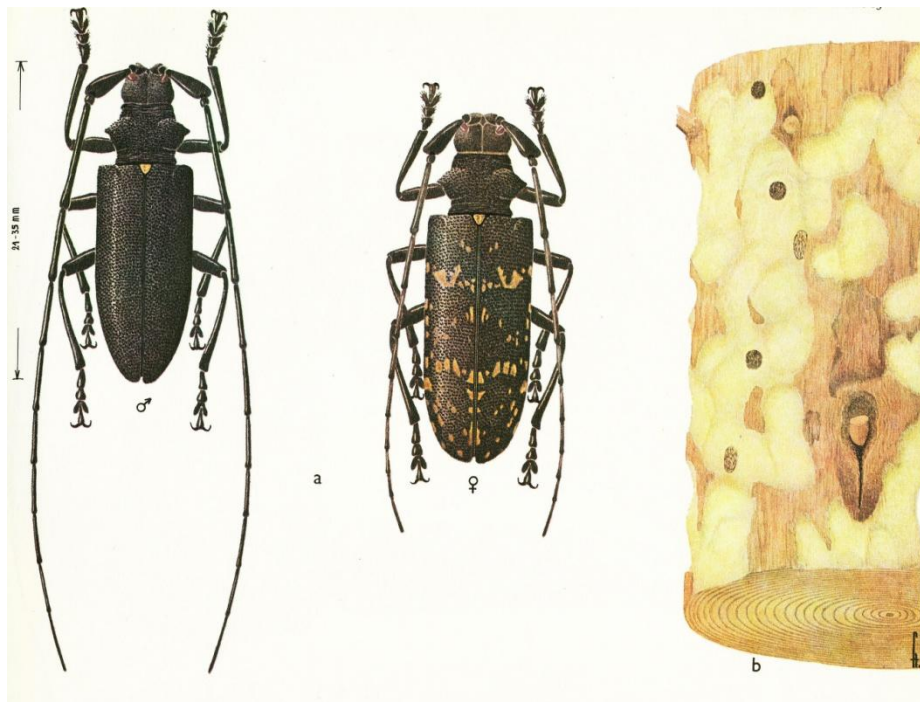

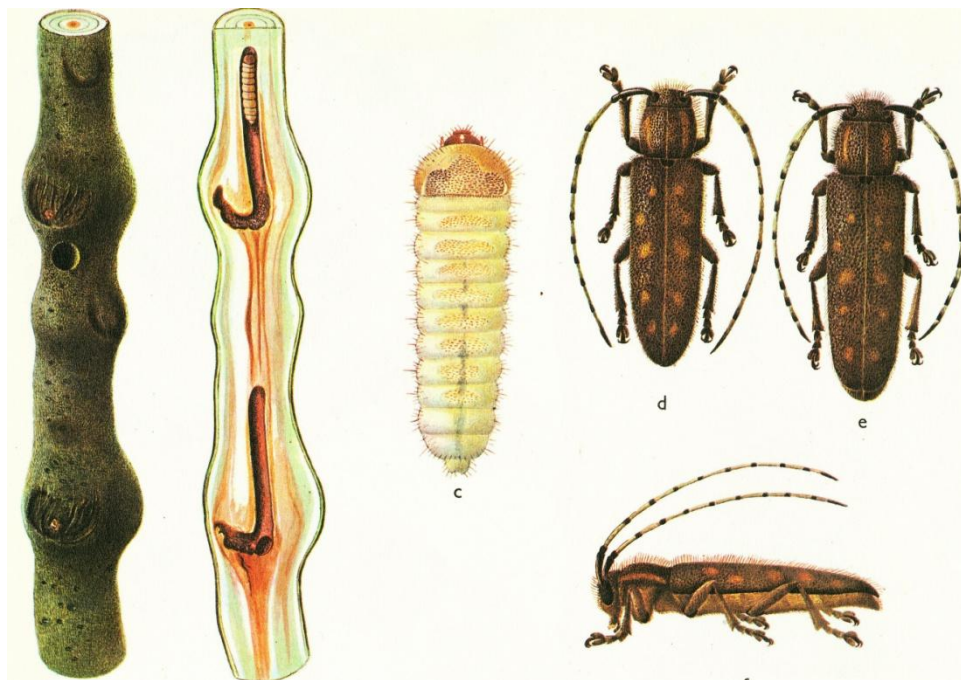
TESAŘÍK DUBOVÝ

KOZLÍČEK HVOZDNÍK

KOZLÍČEK OSIKOVÝ

KOZLÍČEK SMRKOVÝ

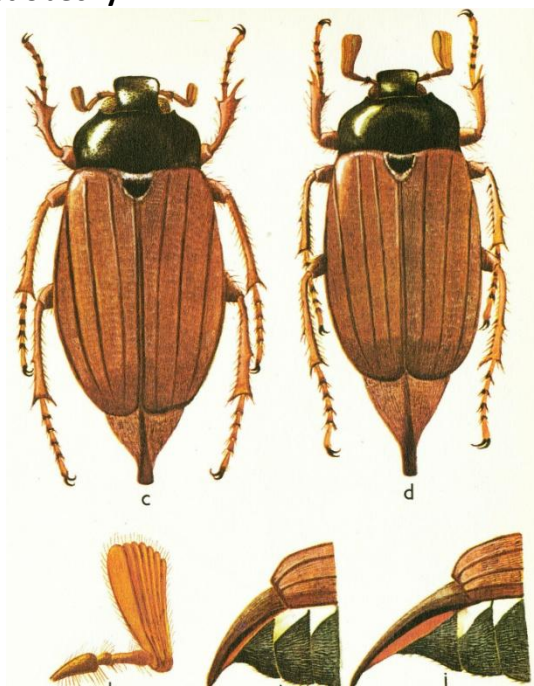
KOZLÍČEK TOPOLOVÝ

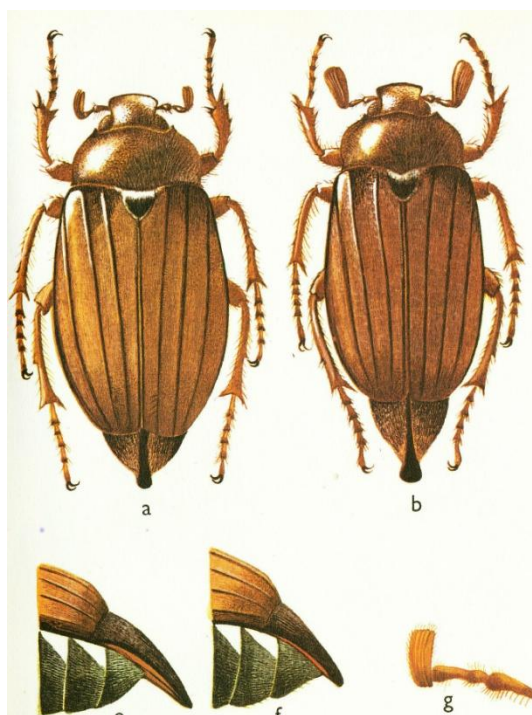

- **Chroust obecný** – zavalitý brouk, délka těla je 23 až 31 mm. Jako larva škodí pod zemí, kde ožírá kořínky stromů, jako dospělec ožírá listy. Patří sem i chroust maďalový, který je menší, dorůstá 20 až 29 mm.

Chroust obecný

Chroust maďalový

- **Červotoči** – napadají zpracované dřevo, nábytek, podlahy, schody, obložení. Vyžrané chodbičky larev jsou zvláště v jarním dřevě bělovém u jehličnanů i listnáčů. Vývojová doba je 1 až 3 roky. Nejpriznivější podmínky vývoje mají při teplotě 22 °C a vlhkosti dřeva od 7 %. Kulaté otvory mají průměr 1 až 2 mm.

Červotoč umrlčí

Červotoč proužkovaný

Červotoč umrlčí pro svůj vývoj potřebuje dočasné snížení teploty na bod mrazu.

Použitá literatura:

Nauka o materiálech pro 1. a 2. ročník SOU oboru truhlář, Praha 1999, SOBOTÁLES

<http://www.ekosan-servis.cz/cervotoc-kostkovany.html>

<http://www.colpolon.biol.uni.wroc.pl/trypodendron%20signatum.htm>

<http://www.desinsekta.cz/cs/atlas-skudcu/33-cervotoc-prouzkovany>

<http://www.skudci.com/cervotoc-umrlci>

Atlas hmyzích škůdců lesních dřevin – Vladimír Novák, Ferdinand Hrozinka, Bohumil Starý. SZN Praha 1974